

Friskolan i Skutskär ekonomisk förening

Siv.Arnstrom@alvboda.se

2022-10-07

1 (18)

Dnr.2022:3470

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Älvboda friskola i Älvkarleby kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Älvboda friskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Älvboda friskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver inom det systematiska kvalitetsarbetet genomföra analyser av studieresultat och använda slutsatser av analyserna för att utveckla undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera undervisningens kvalitet avseende variation, stimulans och anpassning till elevers behov, förutsättningar och intressen och utifrån detta vidta åtgärder för att utveckla undervisningen.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver systematiskt följa upp och utvärdera undervisningens kvalitet i förhållande till studieron i de olika klasserna, för att följa upp redan igångsatta insatser för studiero och analysera resultatet av dessa.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa samverkan för samtliga lärare på skolan kring bedömning och betygssättning i syfte att åstadkomma likvärdiga betyg. I det ingår att leda arbetet samt följa upp och analysera avvikelser som kan härledas till skillnader i lärares bedömning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **21 april 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redovisningen skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. 2022:3470) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan saknar en heltäckande uppföljning och en strukturerad analys av studieresultaten på skolenivå och därmed finns inte heller en analys av hur undervisningens förutsättningar och genomförande påverkar måluppfyllelsen. Det medför att beslut om utvecklingsåtgärder inte grundar sig i en analys och därigenom finns även en risk för att de beslutade åtgärderna inte är ändamålsenliga. Däremot följer skolan regelbundet upp värdegrundsresultat och analyserar resultaten, samt vidtar åtgärder för att förbättra elevernas trygghet, baserat på vad analysen visar. Vidare saknar skolan ett strategiskt jämställdhetsarbete i syfte att åstadkomma likvärdiga förutsättningar för alla elever, oavsett könstillhörighet. Strukturen för samverkan och kollegialt lärande bygger delvis på att lärarna samverkar spontant, och arbetet har inte bedrivits på ett sätt som bidragit till utveckling när det gäller samsyn på läraruppdraget och likvärdiga arbets- och förhållningssätt. Rektorn följer inte upp om ett kollegialt lärande ger avtryck i undervisningen.

Motivering

Skolan bedriver inte ett uppföljnings- och analysarbete som säkerställer att åtgärder för ökad måluppfyllelse blir träffsäkra

Granskningen visar att skolan saknar en heltäckande uppföljning och ett strukturerat analysarbete där alla kunskapsresultat i samtliga klasser och ämnen ingår. Det saknas även en övergripande analys av hur undervisningens förutsättningar och genomförande påverkar måluppfyllelsen, vilket riskerar att leda till att det inte finns några svar på vad skolans resultat beror på och vilka åtgärder som bör vidtas.

Avsaknad av analys medför också att rektor inte heller får tillräckligt underlag för hur en tydlig resursfördelning ska verka för att utveckla undervisningen och öka måluppfyllelsen. Vid intervjuer med lärare och rektor framkommer att endast resultaten från de nationella proven i årskurs 3, 6, och 9 samt betygen i åk 6 och 9 sammanställs och presenteras för lärarna. Rektorn uppger att kvalitetsarbetet kommer igång vid läsårets start, men att uthålligheten och systematiken i kvalitetsarbetet kan brista.

I granskningen framkommer att det är otydligt för lärarna varför skolan arbetar med vissa utvecklingsområden och hur behovet av just dessa åtgärder har identifierats. Rektor uppger att val av prioriterade utvecklingsområden görs delvis på initiativ från förstelärare. Av granskningen framgår förvisso att resultat gällande trygghet och studiero sammanställs och presenteras efter att trygghetsgruppens enkät genomförts och att resultatet följs upp och analyseras samt att analysen ligger till grund för de åtgärder som skolan genomfört för att skapa ökad trygghet.

Av granskningen framkommer att skolans resurser prioriteras på ett sätt som förväntas gynna elevernas förutsättningar för lärande, men att sambanden mellan uppföljning av skolans verksamhet, analys av resultaten och prioriterade insatser i form av till exempel resursförstärkningar inte är tydliga. Lärarna uppger att de har en tät dialog med specialpedagogen om studieresultaten, och genom elevhälsoteamet får även rektorn löpande den informationen. Resurser fördelas, men de är inte tydligt kopplade till undervisningens genomförande och de förutsättningar som lärare givits, utan handlar företrädesvis om ökad personaltäthet i form av resurspersoner utifrån elevers resultat i screeningar och motsvarande.

Skolan saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att skolan saknar ett systematiskt jämställdhetsarbete och att medvetenheten om hur flickors och pojkars förutsättningar i skolan möjliggör eller begränsar dem att nå utbildningens mål är låg. Lärarna är av uppfattningen att de utgår från eleven som individ oavsett kön och att det är självklart att alla elever ska ha samma möjligheter. Lärarna säger också att de inte riktigt vet hur rektorn följer upp skolans jämställdhetsarbete och att det nog är ett utvecklingsområde, även om rektorn ibland skickar ut artiklar som behandlar jämställdhet, och att de ibland diskuterar frågan i teamen. Rektor följer inte upp och analyserar pojkars och flickors studie- och värdegrundsresultat i tillräckligt stor omfattning. Trots att det av nationell statistik framgår att pojkars och flickors studieresultat skiljer sig markant åt beskriver rektorn att ett genusperspektiv på kunskapsresultat saknas. Inte heller i uppföljningar av elevers upplevelse av trygghet och studiero genomförs några analyser av skillnader

mellan könen, till exempel i fråga om upplevelse av studiero, och det saknas utvecklingsåtgärder kopplade till skillnader mellan pojkar och flickor. Detta riskerar att leda till att förutsättningarna för pojkar och flickor skiljer sig åt när det gäller möjligheter att lyckas i skolan.

Rektor har organiserat för samverkan och kollegialt lärande men arbetet har inte gett förväntat resultat

Av granskningen framgår att även om rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka genom den mötesstruktur som finns på skolan så leder denna samverkan ännu inte till en gemensam förståelse för det resultatmässiga nuläget och framtida utvecklingsbehov. Rektor organiserar samverkan bland annat genom ledningsgruppsmöten där även teamledare och förstelärare medverkar, möten i elevhälsoteamet och teammöten. Lärare säger att det kollegiala samarbetet är en stor del av deras arbete och att det ständigt pågår ett kollegialt utbyte både av resultat och material. I intervjuer med representanter för elevhälsan och lärare framkommer att fokus på personalens veckomöten är att stämma av studie- och trygghetsresultat. Lärarna ger emellertid inte någon samstämmig bild av vad rektorn har för långsiktiga mål eller vilka direktiv rektorn har för undervisningens utveckling. Granskningen visar att rektorn måste ta reda på vilken undervisning som genererar de resultat som skolan uppnår och hur den undervisningen kan behöva förändras.

Av granskningen framkommer vidare att skolan saknar gemensamma arbets- och förhållningssätt som är etablerade bland all personal på skolan. Lärare arbetar på olika sätt för att till exempel individanpassa undervisningen och uppmuntra och skapa motivation hos eleverna. Det påbörjade arbetet med lektionsdesign har inte gjort avtryck i samtliga klassrum och lärarna ger inte heller någon samstämmig bild av vad arbetet ska leda till. På skolan finns lärare som är nyanställda och det framkommer i intervju att de har introducerats i skolans organisation och arbete och stöttas i arbetet av sina kollegor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektor behöver inom det systematiska kvalitetsarbetet genomföra analyser av studieresultat och använda slutsatser av analyserna för att utveckla undervisningen.

Granskningen visar att arbetet med att analysera studieresultaten inte bedrivs med tillräcklig kvalitet. Slutsatser av analys är avgörande för inriktningen på skolans utvecklingsarbete i riktning mot ökad måluppfyllelse samt som grund för prioriteringar

och fördelning av resurser. I nuläget vidtas åtgärder baserade på otydliga grunder och det saknas svar på vilka faktorer i kärnverksamheten som ligger bakom behoven av åtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att prioritera det systematiska kvalitetsarbetet inom den mötesorganisation som finns och lägga fast datum med tydlig agenda, för att utifrån en samlad bild av skolans resultat analysera, dra slutsatser och ta ställning till hur de nya insikterna kan leda verksamheten vidare. Rektorn behöver tydliggöra för medarbetarna vikten av att i en analys söka svar på varför studieresultat ser ut som de gör. I det bör i förekommande fall också ingå aspekter på resultatskillnader mellan flickor och pojkar. Fokus måste vara på skolans uppdrag, hur undervisningen faktiskt bedrivs och hur samverkan fungerar, samt på andra faktorer som skolan har möjlighet att påverka. Att i personalgruppen betona och förankra det gemensamma ansvaret för studieresultatet skulle också kunna bidra till en stärkt samverkan och samhörighet mellan lärarna och elevhälsans personal. På motsvarande sätt kan förstelärarnas uppdrag baseras på resultatet av analysen. Skolinspektionen vill också i sammanhanget framhålla att introduktion av nyanställda lärare riskerar att se olika ut i olika team och/eller klasser beroende på vilken erfaren kollega en nyanställd lärare möter i sin introduktion, en risk som kan undvikas i och med en mer gemensamt överenskommen förståelse av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att eleverna inte får en tillräckligt strukturerad och varierad undervisning, vilket medför att syftet med ett lektionsinnehåll kan vara otydligt för eleverna. Undervisningen har få inslag som leder till ökad stimulans för elever, och anpassningar av innehåll och arbetssätt till aktuell

elevgrupp görs inte i tillräckligt stor omfattning. Skolan saknar även gemensamma metoder för att göra eleverna delaktiga i planeringen och utvärderingen av undervisningen samt i reflektioner över sitt lärande.

Motivering

Undervisningen är inte tillräckligt strukturerad och varierad

Granskningen visar att undervisningen till stor del är styrd av färdiga uppgifter som elever ska arbeta sig igenom, att elever inte alltid får tillräckliga förklaringar till hur och varför uppgifter ska lösas, och att syftet med ett lektionsinnehåll kan vara ottydligt för eleverna. Bildstöd, scheman och timers används i flera klassrum, och flera lektioner startar med allmänna genomgångar av dagens schema. Det varierar emellertid under lektionsobservationerna hur mycket förklaringar och beskrivningar av ett arbete som ges av lärare, och frånvaron av tydliga introduktioner leder till att syftet med lektionen eller olika arbetsmoment upplevs ottydligt av eleverna beroende på vilken lärare som ansvarar. Det av lärare och rektor beskrivna arbetet med lektionsdesign följs inte konsekvent i alla klassrum. Under vissa av de av observerade lektionerna bedrivs en varierad undervisning, men det är oklart i vilket syfte variationen finns på plats. Rektor uppger i intervju att de gemensamt överenskomna arbetssätten kring strukturer förvisso är kommunicerade på skolan, men att det kanske inte alltid ser ut så i alla klassrum. Lärare bekräftar i intervjuer att ett gemensamt förhållningssätt och utförande, till exempel i fråga om dokumentation av elevers progression på skolans lärplattform, till viss del saknas. Eleverna beskriver i intervjuer att valet av arbetssätt skiljer sig mellan ämnen och lärare. I några ämnen är det enligt elever ofta samma typ av arbete, genomgång och sedan självständigt arbete, medan det i andra ämnen kan vara mera varierat.

Undervisningen har få inslag som leder till ökad motivation för elever

Granskningen visar att även om lärarna i viss utsträckning positivt bekräftar elevers arbetsinsatser, så förmedlas inte tydliga förväntningar som faktiskt resulterar i att elevers självförtroende stärks och motiverar eleverna i sitt lärande. Under lektionsobservationer är det tydligt att flera elever under lektionens gång har svårt att upprätthålla motivationen för skolarbetet. Det aktiva lärarstöd som återfinns vid flera av lektionsobservationerna bedöms botten i ett behov där eleverna inte förstår vad de ska göra, snarare än i ett syfte att stärka elevernas motivation och självkänsla i lärandet. Enligt Skolenkäten från vårterminen 2021 är resultaten för pojkar i årskurs 5 inom området Stimulans markant lägre än för flickor (6,1 jämfört med 7,3 på en tiogradig skala). Detta förstärker bilden av att skolan inte arbetar tillräckligt medvetet med skillnader mellan pojkar och flickor när det gäller variation i undervisningen,

motivation och självförtroende för eleverna samt intresseväckande innehåll i undervisningen.

Innehåll och arbetssätt är inte i tillräckligt hög grad anpassad till aktuell elevgrupp

Uppföljningen av skolans kunskapsresultat visar att meritvärdet ökat de senaste två läsåren och i och med det är in nivå med det förväntade resultatet för elevgruppen. Emellertid framkommer också vid en analys av kunskapsresultaten att andelen elever i årskurs 6 och 9 som når kunskapskraven i samtliga ämnen ligger under rikssnittet. Skillnaden mellan pojkars och flickors meritvärde i årskurs 9 läsåret 2021/22 är enligt nationell statistik 27 meritpoäng (203 jämfört med 230). Enligt insänd dokumentation från huvudmannen framgår uppfattningen att lärarna är bra på att hjälpa elever att nå betyget E, medan arbetet med att ge elever som behöver utmaningar inte är framträdande. Elever vittnar om att det ibland kan vara svårt att förstå vad de ska göra under lektionerna, vilket också är tydligt under några av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. Det har inte i granskningen framkommit information om särskilda satsningar som fokuserar de elever som når långt i sin kunskapsutveckling, för att ge dessa tillräckligt utmanande uppgifter eller låta dem arbeta vidare, till exempel i snabbare takt. Eleverna berättar att de i vissa ämnen kan välja att arbeta med annat om de är färdiga med det läraren givit dem i uppgift och att de ibland får välja arbetssätt och examinationsform. Rektorn uppger i intervju att även om mentorerna har i uppdrag att för varje elevgrupp följa upp anpassning av undervisningen, så ger det inte tillräckliga avtryck i undervisningen, och betraktas av rektorn som ett utvecklingsområde.

Gemensamma metoder för att göra eleverna delaktiga i sitt egna lärande saknas

Granskningen visar att skolan inte har en gemensam strategi för hur samtliga årskurser ska involveras i planering och utvärdering av undervisningen. Relativt få tillfällen under Skolinspektionens lektionsobservationer innehöll inslag av elevdelaktighet kring det egna lärandet. Några exempel från intervju med lärare visar att det visserligen förekommer sporadiska inslag av planering och utvärdering samt reflektion där elever görs delaktiga, men att det sker på enskilda lärares initiativ. Rektorn uppger att skolan inte har något gemensamt förhållningssätt, utan att hen litar på lärarna. Rektorn berättar vidare att efter avslutat område ska det utvärderas, men kan inte lova att alla lärare gör det.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera undervisningens kvalitet avseende variation, stimulans och anpassning till elevers behov, förutsättningar och intressen och utifrån detta vidta åtgärder för att utveckla undervisningen.

Granskningen visar att undervisningen till stor del inte är tillräckligt varierad och stimulerande eller anpassad till elevers behov, förutsättningar och intressen. Det framgår av genomförda lektionsobservationer att detta leder till svårigheter för elever att bibehålla intresse och motivation, vilket kan leda till störningar i studiemiljön. Såväl elever som har svårt att nå kunskapskraven som de som hunnit längre i sin kunskapsutveckling riskerar att bli lidande i en sådan situation.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att systematiskt följa upp och analysera hur undervisningen bedrivs och hur den påverkar elevernas lärande och studiemiljö, med fokus på hur undervisningen anpassas till innehåll och arbetssätt. Det betyder vidare att rektorn måste ta reda på vilken undervisning som genererar de resultat som skolan uppnår och hur den undervisningen kan behöva förändras, till exempel genom strukturerade lektionsobservationer. I arbetet med att följa upp, analysera och fatta beslut om åtgärder bör specialpedagogisk kompetens involveras på ett tydligare sätt än idag. Som stöd för lärare att utveckla metoder för ovanstående bör rektorn styra så att specialpedagogisk kompetens används av lärare och att kollegialt utbyte sker, så att framgångsrika arbetssätt och erfarenheter tas tillvara.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Skolan arbetar i flera delar så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan har inlett ett arbete för ökad studiero, men att insatserna ännu inte har givit tillräcklig effekt.

Däremot har skolan etablerat ett framgångsrikt och systematiskt arbete för att eleverna ska uppleva att skolan är en trygg plats.

Motivering

Skolan har påbörjat ett arbete för ökad studiero men insatserna har ännu inte givit tillräcklig effekt

Granskningen visar att trots att genomförda insatser för en förbättrad studiero genomförts i olika undervisningsgrupper under en längre tid, så är studieron fortfarande inte tillräckligt bra för alla elever. Insatser som en strukturerad och varierad undervisning genom lektionsdesign och rörelsepass ger enligt lärare viss effekt i enskilda undervisningsgrupper, men det framkommer i intervjuer att arbetssätten för att förbättra studieron inte tillämpas på ett likvärdigt sätt, utan snarare är lärarberoende. Skolinspektionen bedömer att störningar i studiemiljön delvis kan kopplas till att undervisningen inte alltid är tillräckligt anpassad till elevernas nivå samt att lärare i för liten utsträckning arbetar för att stärka eleverna självförtroende och motivation, vilket leder till en sämre studiero för elevgrupper.

Granskningen visar vidare att elevernas upplevelse av studiero varierar, bland annat beroende på vilken lärare som ansvarar för undervisningen. I intervjuer med både elever och lärare framgår att skolans ordningsregler sällan aktualiseras och att lärares tillämpning av reglerna varierar. Av resultat på Skolenkäten vårterminen 2021 framgår att lärare lägger mycket tid på att upprätthålla ordningen i klassrummet. Rektorn säger att skolan har en konsekvenstrappa som de försöker hålla sig till, och berättar vidare att under ett par dagar i början av läsåret tas skolans rutiner upp, och att elevernas uppfattning om studieron följs upp på elevrådsmöten och i diskussion med elever eller vårdnadshavare som kommer till rektorn. Rektorn har också en diskussion i kollegiet. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer observerades svårigheter för lärare att genomföra sin undervisning eftersom elever inte tycktes förstå uppgiften eller hade svårt att delta vid gemensamma genomgångar, vilket medförde att studieron påverkades. Sedan flera år etablerade ordningsregler, till exempel om användandet av mobiltelefoner, följs inte konsekvent i de undervisningssituationer som Skolinspektionen observerat.

Det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan

Granskningen visar att skolan bedriver ett systematiskt trygghetsarbete genom bland annat uppföljningar med enkäter, och att trygghetsgruppen som sammanhållande aktör verkar för ett främjande och förebyggande arbete och ett gemensamt förhållningssätt i personalgruppen. Av inkommen dokumentation framgår att åtgärder satts in för att förbättra elevernas upplevelse av trygghet, en bild som bekräftas av

elever och personal vid skolan under Skolinspektionens intervjuer. Skolan har i sin egen trygghetsenkät och i efterföljande Likabehandlingsplan för läsåret 2021/22 identifierat att rastverksamheten är prioriterat område. Därför fokuserar skolan under läsåret på att skapa så trygga och meningsfulla raster som möjligt, genom att vid samtliga raster erbjuda meningsfulla aktiviteter som leds av en rastpedagog samt aktivt närvarande rastvärdar. När Skolinspektionen frågar om trygghetsarbete beskrivs av såväl lärare som representanter för elevhälsan som rektor att de insatser som genomförts givit effekt. Eleverna i de yngre skolåren ger uttryck för att de generellt känner sig trygga på skolan och att det finns vuxna de kan vända sig till när det uppstår till exempel kränkningar.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver systematiskt följa upp och utvärdera undervisningens kvalitet i förhållande till studieron i de olika klasserna, för att följa upp redan igångsatta insatser för studiero och analysera resultatet av dessa.

Granskningen visar att brister i studieron kan kopplas till att undervisningen i flera fall inte är varierad och strukturerad på ett sätt som är anpassat till elevers behov, förutsättningar och intressen och till att lärare inte utövar sitt ledarskap på ett sätt som gynnar studieron. De förhållningssätt, regler och rutiner som ska gälla på skolan för att förbättra studieron är svagt förankrade och lärarna har inte ett gemensamt sätt att tillämpa dessa. Det kan medföra att det återkommande finns elever som ägnar sig åt annat än skolarbete och elever som upplever sig störda i sitt skolarbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att systematiskt följa upp och återkoppla till lärare hur studieron påverkas av hur undervisningen bedrivs, med fokus på uppföljning och analys av genomförda och delvis implementerade insatser på området. I uppföljningen kan specialpedagogisk kompetens involveras.

Ordningsreglerna behöver förankras i såväl elevgrupp som personalgrupp. Reglerna skulle, för att göra dem mera angelägna att efterleva, kunna formuleras mera som positiva förhållningssätt i stället för att gå ut på vad som inte är tillåtet, och därigenom kan elevers inställning till att hålla sig till reglerna eventuellt förändras i positiv riktning. Även kompetenser inom elevhälsan skulle inom ett värdegrundsarbete kunna bidra till förändrade attityder.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn inte strukturerat följer upp och analyserar om skillnader mellan olika elevgruppers omdömen och betyg. Det medför att likvärdigheten i bedömning och betygssättning inte kan säkerställas. Vidare framkommer i granskningen att rektor ger otillräckliga förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar, vilket kan innebära en ökad risk för att kunskapskraven inte kalibreras mellan olika årskurser och att elevernas kunskapsresultat påverkas negativt i senare årskurser.

Motivering

Skillnader i betyg och omdömen analyseras inte på ett strukturerat sätt

Granskningen visar att rektor i begränsad omfattning följer upp och analyserar omdömen och betyg i syfte att säkra likvärdigheten. Av granskningen framgår att rektor följer upp avvikelser som finns mellan resultat på nationella prov och betyg, men att motsvarande uppföljning av betyg i samtliga ämnen och bedömningar i de årskurser där betyg inte ges saknas.

I intervjuer med lärare framkommer att samtal om bedömning förekommer mellan lärare och till viss del med representanter från elevhälsan på individnivå. Lärare från flera stadier vittnar vidare om att detta inte sker i någon strukturerad form, samt att rektor inte tar någon aktiv del i dessa diskussioner, vilket också bekräftas i rektorsintervjun, då rektorn berättar att hen "litar på lärarnas bedömning av eleverna, de diskussioner de haft har gett resultat". Lärare uppmanas att dokumentera bedömning på skolans lärplattform, men lärare och rektor beskriver en situation där inte samtliga lärare använder sig av det verktyget. När Skolinspektionen lyfter variationer i resultat, hänvisas till orsaker som ligger utanför undervisningskvaliteten och lärares bedömning. Ett tecken som kunde ha visat behov av fördjupad analys är att skolans meritmedelvärde ökat under de senaste två åren då nationella prov inte genomförts. Detta för att ta reda om ökade resultat går att hänföra till avsaknad av jämförelser med nationella prov. Eftersom ingen ytterligare analys av vad avvikelserna

beror på ges bedömer Skolinspektionen att fokus i dialogen med lärarna inte riktas mot själva kunskapsbedömningen.

Rektor ger inte tillräckliga förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar

Granskningen visar att skolan saknar ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa att eleverna bedöms och betygsätts på ett likvärdigt och rättssäkert sätt. Av granskningen framgår att det saknas en struktur som möjliggör för lärargruppen som helhet att analysera skillnader i bedömningar och betyg mellan stadier och ämnen. I inkommen dokumentation beskrivs visserligen en ambition att placera lärare som undervisar i samma ämnen på skolan i samma arbetsrum för att underlätta kollegial samverkan bland annat utifrån bedömningar. I intervju med lärare framgår dock att det inte finns ett samlat arbetssätt, samt att lärarna är medvetna om att de skulle behöva arbeta mer med området. Av granskningen framgår vidare att lärarna efterfrågar mer strukturerad samverkan både inom den egna organisationen och med andra skolor för att diskutera bedömning och betygssättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver säkerställa att samverkan kan ske för samtliga lärare på skolan kring bedömning och betygssättning i syfte att åstadkomma likvärdiga betyg. I det ingår att leda arbetet samt följa upp och analysera avvikelser som kan härledas till skillnader i lärares bedömning.

Granskningen visar att rektorns arbete med att analysera avvikelser i lärarnas bedömning inte sker på ett systematiskt sätt. Dessutom behöver lärarnas samverkan för att kvalitetssäkra bedömning och betygssättning stärkas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn följer upp avvikelser i lärarnas bedömningar och analyserar vad avvikelserna beror på för att därefter föra en diskussion med enskilda lärare, arbetslag eller hela kollegiet baserat på vad analysen visar. Dessutom behöver rektorn se till att lärarna regelbundet ges utrymme för att i ämneslag diskutera bedömning och betygssättning för respektive årskurs i samtliga ämnen. Rektorn bör även organisera så att diskussioner kring bedömning och tolkning av kunskapskrav och betygskriterier kan ske mellan olika årskurser i samma ämne. Skolan kan med fördel bygga vidare på de exempel på samverkan i pedagogisk planering och bedömning hos några lärare som samarbetar tätt i sina ämnen. I arbetet med att ta fram struktur och organisation för likvärdighet bör rektor ta hänsyn till lärarnas olika behov och förmågor. Arbetet med att kvalitetssäkra bedömning och

betygsättning bör särskilt beakta behoven som uppstår i samband med ändrade kursplaner och ändringen från kunskapskrav till betygskriterier höstterminen 2022.

På Skolinspektionens vägnar

Andreas Gydingsgård
Beslutsfattare

I handläggningen av ärendet har Jonas Felixon, utredare, Birgitta Olsson, utredare och Lena Westerman Annerborn, utredare medverkat.

Bilaga 1: Underlag

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Åtta lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal kriterier. Dessa kriterier beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektor leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Älvboda friskola, belägen i Älvkarleby kommun och med Friskolan i Skutskär ekonomisk förening som huvudman, leds av en rektor med 100 procents tjänstgöring på skolan. Skolan ligger centralt och har vid tiden för granskningen 288 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 18 maj 2022 och den 19 maj 2022. Besöket genomfördes av Jonas Felixon och Birgitta Olsson.